

- 1. Постои поделена одговорност за настанување на штетата кога работодавецот на работниците им дал налог за работа, а не им обезбедил алат и средства за заштита, а работниците пак прифатиле да ја извршат работата иако биле свесни дека на тој начин се доведуваат во ризична состојба.**

Од образложението

Првостепениот суд од изведените докази утврдил дека тужителот бил во работен однос кај тужениот како општ работник. На 14.6.2004 година одговорниот работник кај тужениот дал налог да на 15.6.2004 година извршат работа тројца работници меѓу кој и тужителот, односно да ги исечат гранките на дрвјата кои се надвиснувале над патот и покрај патот што води до насадот со вишни, а заради непречено минување на камиони. Тужениот за таквата работа не ги обезбедил условите за безбедност на работниците и заштитни средства за извршување на таа работа. Тужениот за да ја изврши работата се качил на тракторот и од кровот на кабината која е на висина од околу 3 метри со секира почнал да ги пресекува гранките. Тогаш дошло до скршување на една гранка по што тужителот изгубил рамнотежа и паднал на патот. Од таквото паѓање тужителот здобил тешка телесна повреда и тоа скршеница на вратот, на десната подколеница, и мала повреда на кровот на зглобната чашка на десниот колк. Во Медицински центар на тужителот му била извршена хируршка операција и скршеницата била стабилизирана со спирални шrafoви. На болничко лекување бил задржан до 30.6.2004 година, по што бил на боледување еден месец. Потоа по извршените контроли пак бил на боледување кое траело до 10.1.2005 година кога отпочнал да оди на работа. За цело време на боледувањето му била исплатена плата како и 200 евра трошоци за лекување. Од таквата повреда тужителот претрпел физичка болка од јак интензитет која траела во моментот на повредувањето и до оперативниот третман односно четири дена. Потоа болката била со среден интензитет и траела 7 до 10 дена. Во првиот месец по операцијата тужителот користел ортопедско помагало – патерици, а понатаму при оптеретување на ногата и промена на времето чувствувал болки од среден интензитет. Исто така тужителот претрпел душевна болка поради намалена животна активност. Со оглед на возраста од 42 години кај тужителот се јавила траума поради последицата од повредата односно скратување на повредената нога за 4 до 5 см. Во периодот на лекувањето кое траело 5 месеци, во почетокот не можел да се движи, потоа со две патерици, па со една со што животните активности му биле намалени. Така не можел сам да се облекува и соблекува, и му била потребна помош за одржување на личната хигиена. Не можел да ги обавувал и другите работи и кај него душевната болка се јавила поради помислата дека ќе остане траел инвалид. Тужителот од тогаш па наваму не можел да обавувал работи со подолги стоења, а исто така чувствува и нагрденоост поради скратување на десната нога. Ваквиот недостаток преставува трајна последица зошто не може да се отстрани. Исто така тужителот претрпел и страв бидејќи повредата се случила во миг ненадејно. Во почетокот стравот бил со силен интензитет кои се манифестирал во помислата за животот и траел

до пристигнувањето во МЦ К. Потоа 3 – 4 месеци стравот бил со среден интензитет бидејќи не знаел дали ќе остане инвалид. Каско последица на телесната повреда тужителот имал и намалена работна способност. Тој бил ограничен во извршувањето на работните кој ги обавувал пред да настане повредата.

Врз основа на вака утврдената фактичка положба, првостепениот суд погрешно го применил материјалното право одлучувајќи дека тужениот е исклучиво одговорен за настанатата штета кај тужителот. По мислење на овој суд висината на нематеријалната штета првостепениот суд правилно ја утврдил и во тој дел правилно е применета одредбата од чл.189 од ЗОО, имајќи ги во предвид јачината и времетраењето на физичкиот бол, стравот, намалената животна активност, нагруденоста кај тужителот, како и чл.184 ст. 2 од ЗОО во поглед на рентата. Меѓутоа, првостепениот суд од изведените докази во поглед на одговорноста извел погрешен заклучок дека оштетениот не придонел за настанување на штетата. Поради тоа погрешно е применето материјалното право, па овој суд согласно чл.361 ст.1 т. 3 од ЗПП, ја преиначи првостепената пресуда во ст. 2 од изреката и одлучи како во изреката на ова пресуда поради следните причини:

Од доказите изведени пред првостепениот суд произлегува дека на критичниот ден одговорен работник на тужениот дал налог за работа на тројца работници меѓу кој и на тужителот да ги исечат гранките, но за извршување на таквата работа не било обезбедено алат и други средства за заштита. Поради тоа туженото претпријатие има одговорност за настанување на штета. Меѓутоа оштетениот допринел во настанувањето на штетата, бидејќи тужителот сам го одредил начинот на кој ќе ја врши работата, а бил свесен дека со качувањето на кабината на тракторот се доведува до ризична состојба за која можел да биде свесен и да претпостави дека на тој начин може да се повреди. Тужителот работел како општ работник кај тужениот и со самото тоа што прифатил да ја изврши работата со недоволно внимание и самиот допринел за настанатата штета. При едни вакви околности овој суд смета дека подеднаква е одговорноста на странките, па затоа утврдената висина на штетата по сите основи овој суд ја намали за 50%, што е во согласност со чл.194 и чл.181 од ЗОО.

Апелационен суд Штип Гж.бр.241/09 од 22.04.2009 год.

2. Постои вина по принцип на објективна одговорност кога штетата настанала од постапување со опасни ствари, но и субјективна одговорност кога лицето што постапува со опасната ствар не ја користело заштитната опрема со која бил должен да се служи и не постапувал според пропишаните операти што го уредуваат работењето.

Од образложението

Тужителот е вработен кај тужениот на работно место раководител на единица за интервенции на пунктни станици и одржување на истите.

На ден 9.06.2006 година откако претходно добил налог од шефот на водовод кај тужениот, сведокот ТВ, заедно со група на други работници отишол на препумпната станица на ул. „Р П“ заради утврдување на состојбата на исправност на таа станица и доколку постои дефект истиот да биде саниран. Кога со работната група отишле на пумпната станица виделе дека е заклучена влезната врата на станицата поради што било нужно и кршење на катанецот на влезната врата како биможеле да влезат и да интервенираат. Кога ја отвориле влезната врата, работната група предводена од тужителот влегла во објектот, сведокот Н. прва се качила до скалите на мократа комора, кои биле расклатени, а бидејќи било темно Н се послужила со мобилниот телефон за да може да се гледа. На самото место, метална врата-премин од сувата до мократа комора, немало заштита во смисла на платформа, ограда, така што ако се стапне после отварање на вратата од каде се влегува во просторот на мократа комора може да се падне. Настанот се случил на начин што прво сведокот Н се качила, и откако се симнала по скалите кои не биле убаво прицврстени, тужителот се качил по истите скали, прво застанал на платформата која е во просторот на сувата комора, металната врата била отворена и кога тужителот се обидел да даде исчекор во просторот на мократа комора за да види подобро дали во мократа комора има вода и да го лоцира дефектот, тужителот без должно внимание дал половина чекор напред во просторот на мократа комора а каде не постои платформа, по што се занел и паднал во резервоарот за вода- мокра комора. Тогаш во мократа комора немало вода односно мократа комора била празна.

Пумпната станица се состои од две комори, сува и мокра комора. Прво се влегува во сувата комора во која се сместени апаратите, а од неа се влегува во мократа комора која преставува резервоар со вода. Висината на сувата комора, од висината на сувата комора до дното на мократа комора има разлика во висината со околу 3 метри. Во мократа комора не постојат никакви скали, ниту платформа ставена по отварањето на металната врата која ги разделува мократа и сувата комора.

Пумпната станица технички не била предадена на тужениот до критичниот ден 9.06.2006 година, и истата не била во редовна употреба на туженото претпријатие, бидејќи не била вклучена во водоводниот систем на градот, но од дополнителните докази, сметки од електростопанство за задолжување од тужениот за плаќање на електрична струја и евиденција за потрошена електрична струја во 2005 и 2006 година произлегува дека со објектот препумпна станица управува туженото претпријатие.

Тужителот од падот во мократа комора се здобил со телесна повреда, скршеница на 2 и 3 слабински пршлен и на т.н. изросток на радикална коска од десна рака. Овие повреди се тешки телесни повреди со трајни последици особено скршеница на лумбалните пршлени (втори и трети лумбален пршлен) поради што доаѓа до пореметување на статиката на `рбетот со доживотни и трајни последици во однос на стоење и дигање на терет. Како резултат на повредата тужителот претрпел нематеријална штета во вид на претрпен страв, претрпен

физички бол и намалена животна активност со јачина, траење и износи наведени во обрзложението на побиваната одлука.

Од изведените докази овој суд утврди дека за настанување на предметната незгода постои вина на страна на тужениот по принцип на објективна одговорност но и субјективна вина на страна на тужителот при што поделената одговорност на странките по спорот во настанувањето на штетата е во процентуален сооднос од 50% према 50%. Овој суд од изведените докази начинот на кој настанала несреќата, видот, степенот и интензитетот на повредите кои ги претрпел тужителот утврди дека адекватен износ на име надомест на име вкупно претрпена нематеријална штета е износот од 800.000,00 денари.

На вака утврдената фактичка состојба овој суд одлучи како во изреката на оваа пресуда од следните причини:

Согласно чл.104 од ЗРО е предвидено: „ако работникот претрпи штета на работа или во врска со работата, работодавецот е должен да му ја надомести штетата според општите начела за одговорност на штетата.“

Согласно чл. чл.154 ст.2 од ЗОО: “за штета од предмети или дејности од кои произлегува зголемена опасност од штета за околината, се одговара без оглед на вината.“

Согласно чл.174 ст.1 од ЗОО: „за штета од опасен предмет, дејност одговара неговиот имател односно лицето што се занимава со неа“.

Согласно чл. 192 од ЗОО каде е предвидено: „оштетеникот што придонел да штетата настане и да биде поголема отколку би била инаку има право само на сразмерно намален надомест“.

Согласно чл.189 од ЗОО е предвидено: „за претрпени физички болки, за претрпени душевни болки, поради намалување на животната активност, нагрденост, повреда на угледот, честа, слободата или правата на личноста, смрт на блиско лице како и за страв судот ако најде дека околностите на случајот, особено јачината на болките и стравот при нивното траење го оправдуваат тоа, ќе досуди справедлив паричен надомест, независно од надоместот на материјалната штета, како и во нејзино отсуство. При одлучувањето на барањето на нематеријална штета како и за висината на нејзиниот надомест судот ќе води сметка за значењето на повреденото добро и за целта за кое служи тој надомест но и за тоа со него да не им се погодува на стремежите што се неспоиливи со неговата природа.“

Имајќи во предвид дека и тужителот како оштетен придонел во настанувањето на предметната незгода така што при извршување на работните задачи пропуштил да постапи со внимание на добар стручњак во конкретниот случај, и не носел заштитна опрема ниту осветлување ниту таква опрема побарал од тужениот овој суд следувахе да го прифати жалбениот навод на жалителот за погрешна примена на материјалното право по однос на висината на досудениот надомест и одлучи да го намали претходно утврдениот износ на нематеријална штета од вкупно 800.000,00 ден. за претходно утврдениот допринос на оштетениот во настанувањето на штетата од 50% досудувајќи надомест на нематеријална штета во вкупен износ од 400.000,00 ден. од кои

125.000,00 ден. за претрпен физички бол, 75.000,00 ден. за претрпен страв и 200.000,00 ден. за намалена животна активност.

Апелационен суд Штип Гж.бр.55/08 од 15.02.2008 год.
Врховен суд на РМ –рев.бр.599/08 од 12.03.2009 год.

- 3. Кога лицето поради бегство во друга држава самиот се довел во состојба да му биде определена мерка притвор, се смета дека со своите недозволени постапки поради бегство самиот причинил лишување од слобода. Во ваков случај нема незаконито постапување на државните органи и согласно чл.530 ст.3 од ЗКП на тоа лице не му припаѓа право на надомест на штета.**

Од образложението

Првостепениот суд утврдил дека со решението донесено од страна на истражен судија при тогашниот Окружен суд во Штип под Кио бр. 55/05 од 27.12.1994 год. се одредило спроведување на истрага против тужителот по овој спор КП од С, а поради постоење на основано сомневање дека истиот имал сторено кривично дело „Проневера,“ по чл. 178 ст.3. од КЗ на РМ, при што со истото решение му било одреден и притвор. Во решението како напомена од истражниот судија стоела констатацијата дека КП од С. од страна на МВР С. бил лишен од слобода и приведен од Х. во М. во затворот во Ш на ден 18.04.1996 год. во 15 часот од кога и му се сметала на истиот изречената мерка притвор. По претходно постапување на истражниот судија на ден 27.12.1994 год. судот утврдил дека била донесена наредба за издавање на потерница против сега тужителот К која се доставила до УВР С заради постапување на истата. Со решението на истражниот судија од 29.12.1995 год, а по предлог на Окружниот јавен обвинител во Штип, првостепениот суд утврдил дека се прекинала поведената истрага против К од причини што истиот не бил пронајден во Х, не бил лишен од слобода и се уште се наоѓал во бегство. Судот утврдил дека на 8.08.1995 год. тужителот како бегалец бил приведен од страна на полициски агент на полициската служба за странци при регионалната полиција во А - А во тимот 2 – одделение за полициска истрага а по барање на јавниот правобранител на округот А, а врз основа чл. 20-21 од Законот за екстрадиција. Во периодот од 14.08.1995 год. па до 18.04.1996 год. судот утврдил дека тужителот бил притворен во казнениот 3 во Л, Х. Со откривањето и притварањето на тужителот продолжила истражната постапка против него пред истражниот судија на Окружен суд Штип. На ден 20.04.1996 год. по претходно екстрадирање во М и притварање во 3 Ш, на тужителот како осомничен за прв пат му се земала изјава од истражен судија по што било донесено решение за спроведување на истрага и повторно се испитал тужителот како обвинет. Со решението на Кривичниот Совет на Окружниот суд во Штип, донесено под Кс.бр. 55/05 од 18.06.1996 год. судот утврдил дека се продолжил притворот против сега тужителот се до

завршувањето на главниот претрес. Со решението на Кривичниот совет при Основен суд С донесено под К.бр. 55/05 од 17.07.1996 год. притворот према тужителот се укинал со прифаќање на понудената гаранција од страна на неговите родители, поради што и во понатамошниот тек на првостепената и второстепена кривична постапка против истиот тој се бранел од слобода. Од страна на Основниот суд во С судот утврдил дека биле донесени две кривични осудителни пресуди против сега тужителот при што првата од страна на второстепениот суд била укината, додека со втората одлука донесена од страна на второстепениот суд под Кж бр. 66/05 од 29.04.2004 год. пресудата на Основниот суд во С била преиначена со тоа што наместо за кривичното дело „П „ тужителот се огласил за виновен за кривичното Дело „ 3 „. Со наведената одлука а согласно чл. 341 ст.1.т.6 од ЗКП обвинението спрема тужителот К се одбило поради настапување на застареност на кривичното гонење. Од извршеното вештачење по спорот од страна на вештото лице др - ВЉ – невропсихијатар, а по претходно обавен разговор со тужителот споредено со нејзиното лично испитување на условите во притворот кој тужителот ги доживеал во странска држава и во 3 Ш во М, судот утврдил дека со самото притворање на тужителот во странската држава, како и во својата држава, тој почувствувал вистински кошмар – страв од неизвесна иднина како за него, така и за неговото семејство, а почувствувал и изгубен углед во лоша иднина и безпомошност. Лошите затворски услови - темната ќелија со мала маса и столче во која се наоѓало и ВЦ кај него створиле страшно негативни депримирани чувства, чувства на без живот, поради што и истиот почувствувал длабок душевен бол кој не сакал да го ублажува со смирувачки дејствија. Тужителот најголем душевен бол почувствувал во моментот на средбата со своите најблиски, посебно првата кратка средба со неговиот татко. За време на траењето на долгогодишниот судски процес, во однос према јавната опкруженост судот утврдил дека тужителот чувствувал длабок срам поради озборувањето на луѓето со што на истиот му се нарушил угледот. Тужителот чувствувал и психичко страдање пред се заради времето поминато во притвор, а чувствувал и психичко страдање поради разделбата со своите најблиски. Душевениот бол со тек на времето по ослободувањето од притвор кај истиот попуштил во интензитет, но сепак бил присутен се до 2004 год. и тоа со среден интензитет, а после тоа поминал во бол со послаб интензитет кој тужителот со примање на смирувачки средства го санира.

Ваквата фактичка состојба е правилно и целосно утврдена и произлегува од изведените и правилно ценети докази.

Како резултат на правилно и целосно утврдената фактичка состојба првостепениот суд правилно го применил материјалото право кога ја донел побиваната пресуда и одлучил како во дел I од изреката на истата.

Согласно чл. 526 ст. 1 од КЗ (Службен Весник на РМ бр. 15/97) е предвидено дека „Право на надомест на штета поради неоправдана осуда има лицето спрема кое била правосилно изречена кривична санкција или кое е огласено за виновно а е ослободено од казната, а подоцна по повод вонреден правен лек новата постапка правосилно е

запрена или со правосилна пресуда е ослободено од обвинението или обвинението е одбиено„.

Согласно чл. 530 ст. 1 т. 1 од истиот закон е предвидено дека „Право на надомест на штетата му припаѓа и на лицето кое било во притвор а не дошло до поведување на кривична постапка или постапката е запрена со правосилно решение, или со правосилна пресуда е ослободено од обвинението или обвинението е одбиено„, а согласно т. 4 од истиот член ваквото право му припаѓа и на лицето кое во притвор поминало подолго време отколку што трае казната затвор на која е осудено.

По мислење на овој суд првостепениот суд правилно одлучил кога истакнатото предметно тужбено барање од страна на тужителот Л К од С да се задолжи тужениот на истиот да му исплати нематеријална и материјална штета во севкупен износ од 1.834.000,00 денари го одбил како неосновано, бидејќи од изведените докази неспорно утврдил дека во конкретниот случај не се исполнети условите од Законот за кривична постапка согласно погоре цитираните законски одредби за да истиот има право на надомест на штетата што ја бара, пред се од причини што во конкретниот случај против тужителот е донесена одбивателна пресуда само поради настапување на апсолутна застареност на кривичното гонење за кривичното дело „З „па времето што тој го поминал во притвор во Холандија во К во Л - Х во временскиот период од 14.08.1995 год. па до 18.04.1996 год, не е неоправдано.

При донесувањето на својата одлука Апелациониот Суд ги имаше во вид погоре цитираните законски одредби од Законот за кривична постапка (објавен во Службен весник на РМ 15/97).

Согласно овие одредби за остварување на правото на надомест на штета потребно е и постоење на неоправданост на осудата, или притворот во конкретниот случај, а не само донесување на одбивателна пресуда. Во конкретниот случај не е утврдена незаконитост на решенијата за притвор, а одбивателната пресуда е донесена во жалбена постапка од причини на декриминализацијата на кривичното дело „П „ и настапување на застареност за гонење на кривичното дело „З „. Според ова имајќи ги во вид и одредбите од чл. 154 ст. 1 и чл. 158 од ЗОО (Објавен во Службен весник на СФРЈ бр. 29/77) Апелациониот суд смета дека кај тужениот нема вина и истиот нема одговорност за штета во овој предмет, посебно ако се има во вид дека до донесување на одбивателна пресуда не дошло поради незаконитото постапување на државните органи или поради околности што ја исклучуваат одговорноста на тужителот за делото за кое е водена постапката туку поради застареност.

Апелационен суд Штип Гж.бр.2367/07 од 17.01.2008 год.

Врховен суд на РМ – Рев.бр.697/08 од 16.06.2009 год.

- 4. Кога со пресуда на Врховниот суд на РМ, по поднесено БЗЗ од Јавно обвинителство на Република Македонија, е утврдено дека и првостепениот и второстепениот суд неосновано го ослободиле од обвинение лицето од причини што од сите докази изведени кај првостепениот суд се докажало неговото**

учество во кривичното дело, лицето нема право на обештетување поради неосновано лишување од слобода за определениот притвор во рамките на кривичната постапка.

Од образложението

Првостепениот суд утврдил дека на тужителот по спорот А. Ј. од С. со решението донесено од страна на истражниот судија при Основен суд Струмица Ки.бр.77 од 21.05.2001 година за спроведување на истрага му била определена мерка притвор која започнувала да тече од 21.05.2001 година од 21 часот во времетраење од 30 дена затоа што истиот на ден 29.04.2001 година вечерта околу 22 часот договорно и заеднички како соизвршител со малолетните П Џ , П П, сите од С со патничкото моторно возило „југо“ кое тој го управувал отишле во с. С каде што со намера да прибават туѓи предмети на противправен начин влегле во куќата на С и В каде со употреба на сила на истите им се заканувале при што барале пари удирајќи ги со тупаници и врзувајќи им ги со селотејп рацете при што им одзеле 2000 ДМ и 13.000,00 денари со што и го сториле кривичното дело разбојништво по член 237 ст. 3 в. в со ст. 1. По вака донесеното решение осумничениот т. е сега тужителот А судот утврдил дека бил однесен во притвор во затворот во Ш каде истиот во одделението за притвор престојувал 9 дена и тоа од 21.05.2001 година од 23 ч. до 30 .05.истата година кога по наредба на истражниот судија донесена под Ки.бр.47/01 од 30.05.2001 година бил спроведен во Невропсихијатриската болница во Н . За ваквата состојба од страна на судечкиот судија кој постапувал по предметот првостепениот суд утврдил дека бил известен и Вишиот јавен обвинител при што во текот на лекувањето и престојот во болницата врз сега тужителот било извршено невропсихијатриско вештачење при што за истиот била поставена дијагнозата - акутно полиморфно психотично растројство каде и бил лекуван со соодветни медикаменти а од болницата бил испишан на 27.05.2001 година. Со пресуда на Основниот суд С донесена под К.бр.181/01 од 17.10.2003 година судот утврдил дека сега тужителот бил ослободен од обвинението за кривичното дело разбојништво по чл. 237 ст. 3 в. в со ст. 1 и в. в со чл. 22 од КЗ а врз основа на чл.342 т. 3 од КЗ која пресуда била потврдена и со донесената пресуда од страна Апелациониот суд во Штип под Кж.бр.77 од 22.04.2004 година. Против вака донесената правосилна пресуда од страна на Јавниот обвинител на РМ во ослободителниот дел под ст. 2 во однос на обвинетиот А Ј било поднесено барање за заштита на законитоста поради повреда на чл. 355 ст. 1т. 11 од ЗКП и повреда на КЗ од чл. 356 ст. 1 т. 1 в. в со чл. 237 ст. 3 а в. в со ст. 1 и чл.22 од КЗ во кое барање било предложено В на РМ констатира дека е сторено повреда на погоре цитираните членови т.е дека законот е повреден во корист на обвинетиот А Ј . Врховниот суд на РМ одлучувајќи по вака поднесеното барање за заштита на законитоста со пресуда донесена под Кзз бр. 77/04 од 7.07.2004 година утврдил дека барањето за заштита на законитоста поднесено од страна на Јавниот обвинител на РМ погоре наведено е основано и утврдил дека со пресудите донесени од страна на Основниот суд во Струмица и

Апелациониот суд во Штип погоре наведени по однос на ослободителниот дел под ст. 2 во корист на обвинетиот А Ј биле сторени повреди од чл. 355 ст. 1 т. 11 од ЗПП и чл. 356 ст. 1 т.1 в. в со чл. 237 ст. 3 в. в со ст. 1 од чл. 22 од Кривичниот законик т. е истите судови неосновано го ослободиле сега тужителот од обвинение. Ова и од причини што од увидот во предметните списи Врховниот суд а посебно од увидот во дадените искази од страна на осудениот Ј Д и од страна на малолетниците Џ П и П П неспорно утврдил и констатирал дека со дејствијата превземени критичниот ден сега тужителот А го сторил кривичното дело разбојништво по чл. 237 ст. 3 в. в со ст. 1 чл. 22 од КЗ како соизвршител со останатите обвинети т. е заеднички и по претходен договор со нив.

Бидејќи со пресудата донесена од страна на Врховниот суд на РМ под Кзз бр. 25/04 од 7.07.2004 година, а по претходно поднесено барање од страна на Јавниот обвинител на РМ за заштита на законитоста е утврдено дека и првостепениот и второстепениот суд неосновано го ослободиле истиот од обвинение за кривичното дело Разбојништво од причини што од сите докази а посебно од исказите на распрашаните сведетели кои биле јасни, логични и хронолошки поврзани со настанот, како и константни во текот на траењето на целата постапка се докажувало неговото учество во кривичното дело за кое се теретел т. е непорно се докажувало дека и на негова страна има вина за сторување на кривичното дело Разбојништво.

Апелационен суд Штип ГЖ.бр.1284/05 од 19.20.2006 год.
Врховен суд на РМ- Рев.бр.748/07 од 03.07.2008 год.

- 5. Кога осигурителната компанија исплатила надомест на нематеријална штета на оштетените со спогодба и бара регрес од предизвикувачите на штета по судски пат, судот е овластен да ја оценува висината на износот што треба да се исплати на име надомест – регрес со правилна примена на чл.189 од ЗОО.**

Од образложението

Првостепениот суд утврдил дека на ден 09.09.2002 година првотужениот П Д управувајќи неосигуран трактор со приколка сопственост на П В без регистарски таблички предизвикал сообраќајна незгода во која се оштетени лицата И и К Ш . За сообраќајната незгода тужениот Д П бил огласен за виновен и условно казнет со пресуда на Основен суд Штип К.бр.154/03 од 02.10.2003 година. Оштетените поднеле барање за надомест на штета до АДОР „К М “ С по што била склучена спогодба со која на И Ш му се надоместува штета во висина од 550.800,00 денари додека пак на К Ш и се надоместува штета во висина од 360.360,00 денари, или за двајцата била надоместена вкупна штета од 911.160,00 денари. Овој износ на оштетените е земен од сметка на тужителот на ден 06.04.2004 година. Тужителот до тужените

поднел опомени пред тужби со цел доброволно да го платат регресот, меѓутоа истите не го платиле поради што тужителот ја поднел предметната тужба. Судот утврдил дека лицето Ш И од сообраќајната незгода се здобил со телесни повреди наведени во образложението на побиваната пресуда и чувствувал бол по интензитет и времетраење како што е наведено во образложението на побиваната пресуда. Судот утврдил дека кај Ш И постоела намалена животна активност поради која истиот претрпел душевна болка во период од 3 месеци до целосното рехабилитирање. Судот ги утврдил и телесните повреди што ги здобила Ш К, претрпениот страв, бол, како и намалена животна активност за Ш К.

На вака утврдената фактичка состојба првостепениот суд погрешно го применил материјалното право и досудил превисок износ на нематеријална штета. По наоѓање на овој суд досудениот надомест на нематеријална штета е превисок а досудениот износ за состав на спогодба од 20% нема законска оправданост согласно чл. 189 од ЗОО, поради што следуваše овој суд согласно чл.361 од ЗПП да ја преиначи првостепената пресуда и да одлучи како во изреката од следните причини:

Согласно чл.189 од ЗОО е предвидено: „За претрпени физички болки, за претрпени душевни болки, поради намалување на животната активност, нагрденост, повреда на угледот, честа, слободата или правата на личноста, смрт на блиско лице како и за страв судот ако најде дека околностите на случајот, особено јачината на болките и стравот при нивното траење го оправдуваат тоа, ќе досуди справедлив паричен надомест, независно од надоместот на материјалната штета, како и во нејзино отсуство. При одлучувањето на барањето на нематеријална штета како и за висината на нејзиниот надомест судот ќе води сметка за значењето на повреденото добро и за целта за кое служи тој надомест но и за тоа со него да не им се погодува на стремежите што се неспоиливи со неговата природа.“

По наоѓање на овој суд со сега досудениот надомест на регресен долг досудениот надомест на нематеријална штета ќе биде досуден правилно и согласно одредбата од чл.189 до ЗОО а каде е предвидено надоместот за претрпена штета да биде исплатен во висина адекватна на степенот на повредата на заштитеното добро и да се води сметка со исплатата на надоместот да не се погодува на стремешите кои се спортивни на целата закон служи исплатата на надоместот.

Во останатиот дел од тужбеното барање за износ од уште 464.020,00 денари на име регресен долг и тоа: за разликата од нематеријална штета за намалена животна активност за Ш И од досудените 90.000,00 денари до исплатените 180.000,00 денари, за спогодба од 20% - 84.000,00 денари и нагрденост од 40.000,00 денари и за Ш К за разликата од досудените 30.000,00 денари до исплатените 120.000,00 денари, за спогодба 20% износ од 60.000,00 денари, овој суд го одби како неосновано бидејќи исплатената разлика по наоѓање на овој суд е исплатена во превисоки износи а за исплата на надомест за склучена вонсудска спогодба не постои пропишан законски основ за исплата на таков надомест.

Апелационен суд Штип Гж.бр.2086/07 од 13.12.2007 год.
Врховен суд на РМ- Рев.бр.583/08 од 11.03.2009 год.

6.Сопственикот на крава кој од нејзино одгледување остварувал приходи, а која угинала во сообраќајна незгода по вина на возачот на моторното возило, има право на надомест и на испуштената корист која не може да ја остварува поради угинувањето на кравата.

Од Образложението

Првостепениот суд утврдил дека по вина на возачот на моторното возило угинала кравата на тужителот, па како тужен во овој спор е осигурителното друштво кај кое, за одговорност на штета нанесена на трети лица е осигурено предметното возило.

Од извршеното вештачење е утврдено дека разумен рок за набавка на друга крава од овој вид од тужителот и со тоа тужителот да не трпи штета од изгубена добивка е периодот од моментот на сообраќајната несреќа до моментот на исплатата на средствата од тужениот на тужителот, кој период изнесува 3 години и за период од 3 години изгубената добивка од три телиња изнесува 39.000,00 ден. и изгубената добивка од млекото изнесува 138.555,00 ден.

Согласно чл.141 ст.1 од ЗОО “Тој што ќе му причини штета на друг должен е да му ја надомести, доколку не се докаже дека штетата настанала без негова вина”.

Согласно чл.142 од истиот Закон, “Штетата е намалување на нечиј имот (обична штета) и спречување на негово зголемување (испуштена корист) како и нанесување на друга физичка или душевна болка или страв (нематеријална штета)”.

Согласно чл.178 од ЗОО “Оштетениот има право како на надомест на обична штета, така и надомест на испуштена корист. Висината на надоместот на штетата се определува според цените во времето на донесувањето на судската одлука, освен ако нешто друго не е уредено со закон. При оцената на висината на испуштената корист се зема впредвид добивката што можела основано да се очекува според редовниот тек на работите или според посебни околности, а чие остварување е спречено со оштетниковото дејствие или пропуштање на оштетениот”.

Во конкретниот случај на тужителот му следува изгубена добивка за теле и од млеко за период од 3 години или вкупната штета заедно со изгубената добивка за период од 3 години изнесува 206.130,00 ден.

Во случајов, тужениот требало веднаш да ја плати цената за кравата и со тоа да спречи тужителот да трпи штета од изгубена добивка на млеко и телиња. Со оглед на материјалната состојба на тужителот, утврдена од првостепениот суд тужителот не бил во можност да купи друга крава од таков вид, па на тужителот му следува штета за изгубена добивка за период од 3 години кој факт е утврден со извршеното вештачење.

Бидејќи штетата е утврдена по цена во моментот на

пресудувањето, на тужителот му следува камата на досудениот износ за кравата, сметано од пресудувањето па до исплатата.

Пресуда на Апелационен суд Штип, ГЖ.бр.512/09 од 14.05.2009 год.